

پژوهشگاه باقر العلوم

بزرگترین بانک مقالات علوم انسانی و اسلامی (/)

پژوهشگاه باقر العلوم

بزرگترین بانک مقالات علوم انسانی و اسلامی

خانه (Default.aspx/) درباره ما (t-Aboute.aspx/) تماس با ما (Contact.aspx/) جستجو (search.aspx/)
(default.aspx/)
(http://rbo.ir/default.aspx)

جستجو...

جستجو

اطلاع رسانی های علمی

تشبه به کفار از منظر فقه امامیه

13 آذر 1396, 14:16

یکی از کارهایی که کفار و دشمنان امت اسلامی سعی در ترویج آن در بین مسلمانان دارند، تشبه مسلمین به کفار است. گویا آنها دریافته اند که یکی از راههای تهاجم فرهنگی و تغییر فرهنگ مسلمانان به ویژه جوانان مسلمان، تشبه آنها به کفار است.

یکی از کارهایی که کفار و دشمنان امت اسلامی سعی در ترویج آن در بین مسلمانان دارند، تشبه مسلمانان به کفار است. گویا آنها دریافته اند که یکی از راههای تهاجم فرهنگی و تغییر فرهنگ مسلمانان به ویژه جوانان مسلمان، تشبه آنها به کفار است.

در مقاله حاضر نویسنده کوشیده است که به بررسی شقوق مختلف فقهی تشبه مسلمانان به کفار بپردازد. اینک مطلب را با هم از نظر می گذرانیم: تشبه به کفار در فقه در دو حوزه اساسی مورد بحث قرار می گیرد:

1- تشبه به کفار در عبادت

به این معنی که شخص، عبادت را با وضع خاص یا لباس خاصی که شبیه کافران است انجام دهد؛ چنان که در روایتی آمده است:

عن جعفر بن محمد (ع) انه قال: اذا كنت قائماً في الصلاة فلا تضع يدك اليمنى على اليسرى و لا اليسرى على اليمنى فان ذلك تكفير اهل

الكتاب. [1] [http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-](http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn1)

[-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-](http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn1)

[_a-35801.aspx#_edn1](http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn1)

امام باقر (ع) فرمود: هنگامی که برای نماز ایستاده ای، دست راست را روی دست چپ یا دست چپ را روی دست راست قرار نده؛ زیرا این

کار خضوعی (تکفیر) است که اهل کتاب انجام می دهند.

بحث تشبه به کفار در عبادت گرچه مهم است ولی چنان که عنوان مقاله نشان می دهد، از موضوع این نوشتار خارج بوده و به آن نمی

پردازیم.

2- تشبه به کفار در غیر عبادت

یعنی انسان در غیر عبادت در جنبه های گوناگون زندگی، تشبه به کفار نموده و خود را همانند آنان سازد. آنچه که در این نوشتار مورد بحث

قرار خواهد گرفت، همین قسم است که اکنون مورد ابتلای جامعه اسلامی نیز می باشد.

تشبه به کفار در غیر عبادت، شکل های گوناگونی دارد، ولی می توان آنها را به سه دسته اساسی تقسیم کرد:

1- تشبه به کفار در پوشش

بدین معنی که مسلمانان در لباس، کفش، کلاه، انگشتر، گردن بند و سایر پوشیدنی ها، خود را شبیه کافران سازند؛ همانند پوشیدن

کراوات، پاپیون و لباس هایی با مدل ها و تصاویر مخصوص به کفار که شعار و مروج فرهنگ آنان است. در روایات، تشبه به کفار در

خصوص پوشش مورد توجه قرار گرفته و مؤمنان از آن نهی شده اند. [2]

[http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-](http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn2)

[-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-](http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn2)

[_a-35801.aspx#_edn2](http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn2)

2- تشبه به کفار در آرایش

بدین معنی که مسلمانان در آرایش سر، صورت و سایر مواضع آرایشی، خود را شبیه کافران سازند؛ همانند مدل های آرایش سر و صورت

برخی افراد که امروزه کم و بیش در جامعه مشاهده می شود. در این باره نیز روایات، مؤمنان را از تشبه به کفار بر حذر داشته اند. [3]

[http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-](http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn2)

توحید و شرک، عبودیت، رسالت پیامبر اکرم(ص) و حکم بر طبق «ما انزل الله» است چنان که سخنان مفسرین نیز گویای همین مطلب است. [7] http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn7

بنابراین، استدلال به آیات یاد شده بر مسئله فرعی همانند تشبه به کفار، بجا نیست؛ لذا از طرح آنها صرف نظر می شود اما دلالت آیه زیر و آیات مانند آن بر حرمت تشبه به کفار در برخی موارد تمام است.

یا ایهاالذین آمنوا ان تطیعوا الذین کفروا یردوکم علی اعقابکم فتنقلبوا خاسرین[8] http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn8 ،

ای کسانی که ایمان آورده اید اگر از کسانی که کفر ورزیده اند، اطاعت کنید شما را به گذشته هایتان باز می گردانند و سرانجام زیانکار خواهید شد.

آیه شریفه مربوط به تبلیغات کفار پس از جنگ احد است که در لباس خیرخواهی و نصیحت می خواستند مؤمنان را از قتال دلسرد نموده و میان آنان تفرقه بیندازند[9] http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn9

اما خداوند مؤمنان را از اطاعت آنان برحذر داشته است. مورد آیه گرچه درباره تبلیغات کفار پس از جنگ احد است، ولی مورد، حکم در آیه را تخصیص نمی زند. پس با توجه به تبلیغات گسترده کافران مستکبر برای ترویج فرهنگ خویش، آیه، تشبه به کفار را در اموری که از ویژگی ها و شعارهای آنان است، شامل می شود؛ زیرا پیروی مؤمنان از کفار در امور یاد شده، زمینه گرایش آنان به کفر را فراهم می سازد؛ با این توضیح که طاعت به معنای موافقت با اراده کسی است که به انجام کاری تشویق و ترغیب دارد، اگرچه فرمانی در کار نباشد [10]

http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn10 و از طرفی مقصود از بازگشت به گذشته

که در آیه، نتیجه پیروی از کفار شمرده شده، بازگشت به کفر است. [11] http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn11

پیروی کنندگان شود، بلکه همین که پیروی، زمینه گرایش به کفر را در آنها ایجاد نماید، مشمول نهی در آیه خواهد بود. چرا که در این آیه، ممکن است اطاعت کفار در همه جا یا توسط همه کس منجر به کفر نشود؛ به ویژه با توجه به این نکته که فعل «رد» یعنی بازگرداندن به گذشته، به کفار نسبت داده شده است نه به اطاعت، یعنی اطاعت از کفار در امور یاد شده، شأنیت و زمینه، فعل کفار را در کشاندن مؤمنان به کفر ایجاد می کند؛ گرچه ممکن است کفار در همه جا یا نسبت به همه کس قادر به کشاندن آنان به کفر نباشند.

پس با توجه به تبلیغات کافران مستکبر برای ترویج فرهنگ خویش، تشبه به کفار در اموری که از ویژگی ها و شعارهای آنان است، اطاعت از آنان بوده و زمینه کشاندن مؤمنان به کفر را ایجاد می کند، در نتیجه طبق ظاهر آیه شریف، حرام خواهد بود. یادآوری می شود اگرچه در آیه، امر یا نهی به کار نرفته است؛ ولی مقصود از آن، فرمان به دوری کردن از پیروی کافران است. [12]

http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn12

2-روایات

حدیث اول:

قال رسول الله(ص): «من تشبه بقوم فهو منهم» [13] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn13)

این روایت با اطلاق خود شامل تشبه به کفار می شود و در نتیجه مبعوض بودن آن را اقتضا دارد؛ ولی از نظر سند ضعیف است؛ زیرا گرچه در منابع اهل سنت آمده ولی از محدثین امامیه، تنها ابن ابی جمهور احسائی آن را نقل نموده که نقل او معتبر نیست.

حدیث دوم:

عن علی(ع) انه قال: «من تشبه بقوم عد منهم» [14] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn14)

از علی(ع) روایت شده که فرمود: کسی که خود را شبیه قومی نماید، از آنها شمرده خواهد شد. این روایت نیز با اطلاق خود شامل تشبه به کفار می شود و دلالت بر مبعوض بودن آن دارد، ولی از نظر سند ضعیف است؛ زیرا آن را میرزای نوری و قاضی مغربی به صورت مرسل نقل کرده اند و نسبت به ضعف آن، جبران کننده ای وجود ندارد.

قال امیرالمؤمنین(ع): «ان لم تکن حلیماً فتعلم فانه قل من تشبه بقوم الا اوشک ان یكون منهم» [15]
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn15

علی(ع) فرمود: اگر بردبار نیستی، خود را بردبار بنمای؛ زیرا کم می شود کسی خود را شبیه قومی سازد و اندک اندک از آنها نشود.

دقت و تأمل در متن روایت ما را به این نکته رهنمون می سازد که این روایت در مقام بیان حکم تکلیفی از قبیل حرمت یا کراهت نیست، بلکه از جمله آغازین آن که امر به حلم ورزی است و تعابیری همانند «قل» و «اوشک» فهمیده می شود که روایت، ارشاد به این واقعیت است که در اموری چون بردباری، چنانچه کسی بردبار نباشد؛ لیکن خود را همانند بردباران سازد، اندک اندک ظاهر او در باطن سرایت کرده و از آنها خواهد شد.

البته این روایت، صرف نظر از سند آن، اشاره ای به برخی مفاسد تشبه به کفار دارد. بدین ترتیب که در صورت تشبه به آنان، چه بسا پیروی از امور ظاهری، اندک اندک به پیروی فکری و اعتقادی منجر شده و شخص در زمره آنان قرارگیرد.

ب- دلایل خاص

در زمینه تشبه به کفار در پوشش، روایاتی وارد شده که مهم ترین آنها مورد بحث قرار می گیرند:

حدیث اول:

عن ابی عبدالله(ع) قال: «اوحی الله عزوجل الی نبی من انبیائه قل للمومنین: لاتلبسوا لباس اعدائی و لاتطعموا طعام اعدائی و لاتسلکوا مسالک اعدائی فتکونوا اعدائی کما هم اعدائی» [16] (http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn16)

در تهذیب، فعل ها به صورت غایب و به جای «لاتسلکوا مسالک اعدائی» لایشاکلوا بمشاکل اعدائی» آمده است.

امام صادق(ع) فرمود: خداوند به پیامبری از پیامبرانش وحی فرمود: به مؤمنان بگو که لباس دشمنان مرا نپوشید و طعام دشمنان مرا نخورید و راه های دشمنان مرا نیمایید وگرنه در زمره دشمنان من به شمار خواهید رفت.

مرحوم خوئی(ره) سند این روایت را ضعیف شمرده است، [17] (http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn17)

http://pajoone.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-) [18] در کتاب های (ره) در کتاب های [18]

%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-

با (%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn18

سندهای مختلف روایت نموده و نیز شیخ طوسی(ره) آن را در تهذیب [19]

http://pajoone.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

صوق در کتاب های من لایحضره الفقیه و عیون الاخبار گرچه ضعیف است ولی طریق او در کتاب علل الشرایع و نیز طریق شیخ در تهذیب معتبر

است.

است.

در طریق شیخ صدوق در علل الشرایع، همه راویان صحیح و دارای توثیق خاص هستند مگر حسین بن یزید نوفلی و اسماعیل بن ابی زیاد

سکونی که نوفلی توثیق خاص ندارد [20] http://pajoone.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-

%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-

و (%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn20

سکونی از عامه است، [21] http://pajoone.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-

%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-

ولی (%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn21

این امر ضرری به اعتبار سند نمی رساند، زیرا نوفلی از رجال کامل الزیارات [22]

http://pajoone.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

[23] http://pajoone.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

و از ثقات تفسیر علی بن ابراهیم [23]

است. علی بن ابراهیم در مقدمه (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn23

تفسیرش به وثاقت راویانی که در طریق احادیث تفسیرش واقع شده اند، تصریح کرده است [24]

http://pajoone.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

و ابن قولویه نیز در مقدمه کامل (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn24

الزیارات تصریح به وثاقت راویانی نموده که در اسانید آن واقع شده اند [25]

Powered by **TayaCMS** (http://www.TayaCMS.ir/)

http://pajoone.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

در اسناد این دو کتاب قرار گرفته اند، از جمله نوفلی، موثق به توثیق عام هستند. چنانکه مرحوم خویی(ره) همه کسانی که در اسناد این دو کتاب واقع شده اند را موثق می داند[26] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn25) به همین جهت کسانی که در اسناد

سکونی گر چه از عامه است ولی توثیق خاص دارد[27] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn26) اما

و شیخ طوسی گفته است: طائفه امامیه به روایات او عمل نموده اند[28] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn27)

بنابراین طریق شیخ صدوق در علل الشرایع معتبر است. بنا بر این طریق شیخ طوسی نیز همانند طریق شیخ صدوق معتبر است گرچه در آن علاوه بر نوفلی و سکونی، ابراهیم بن هاشم واقع شده که توفیق خاص ندارد؛ زیرا ابراهیم از ثقات تفسیر فرزندش علی بن ابراهیم است به گونه ای که در طریق بسیاری از احادیث آن واقع شده است[29] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn28)

این روی بسیاری از بزرگان فن، به وثاقت و صحت روایت ابراهیم تصریح نموده اند[30] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn29)

پس حدیث مورد بحث از نظر سند معتبر به شمار می رود. این روایت ابراهیم تصریح نموده اند[30] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn30)

دلت حدیث: عبارت «لاتلبسوا لباس اعدائی» نهی و ظهور در تحریم دارد[31] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn31)

بر تحریم نموده است. [32] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn31)

بر تحریم نموده است. [32] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn31)

%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-

(%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn32

در نتیجه آن دسته از پوشیدنی هایی که از ویژگی ها و شعارهای کافران است به گونه ای که پوشنده آن درعرف، پوشنده لباس آنان به شمار رود،مشمول نهی در عبارت یاد شده است و حرام خواهد بود. به نظر می رسد اکنون کراوات و پاپیون در جامعه ما از همین مقوله هستند چنانکه برخی از فقهای معاصر همانند آیه الله خامنه ای، آیه الله صافی و آیه الله مکارم، استفاده از آنها را جایز نمی دانند.[33]

http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

(%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn33

حدیث دوم:

عن ابی عبدالله (ع) قال: «كان اميرالمومنين(ع) يقول: لاتزال هذه الامه بخيرالم يلبسوا لباس العجم و يطعموا اطعمه العجم فاذا فعلوا ذلك ضربتهم الله بالذل» [34]

http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-

%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-

(%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn34

این حدیث در موضع دیگر محاسن برقی و نیز در وسائل الشیعه با یک جمله اضافی نقل شده که ارتباطی به موضوع بحث ندارد.[35]

http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

(%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn35

امام صادق(ع) فرمود: امیرالمومنین(ع) می فرمود: این امت مادامی که لباس عجم را نپوشند و خوراک های عجم را نخورند، پیوسته درخیر هستند و هر گاه چنین کنند، خداوند برای آنها ذلت را مقرر خواهد کرد.

سند حدیث: این روایت از نظر سند اشکال دارد؛ زیرا در آن محمدبن خالد برقی و طلحه بن زید واقع شده اند، طلحه بن زید اگر چه از اهل

سنت است [36]

http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-

%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-

و (%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn36

توثیق خاص ندارد، ولی توثیق عام دارد. زیرا از تفاوت صفوان است [37]

http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-

Powered by **TayaCMS** (<http://www.TayaCMS.ir/>)

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

(%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn37

%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-
ولی (%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn38

محمدبن خالدبرقی مورد اختلاف است. زیرا این غضائری علامه حلی[39]

http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

[40]نجاشی و (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn39

http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

را (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn40

توثیق کرده است؛[41] http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-)

%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-
اگر (%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn41

[42]چه علامه حلی به قول شیخ طوسی اعتماد نموده و او را توثیق کرده است

http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

(%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn42

نمی رسد؛ لذا سند حدیث به لحاظ محمد بن خالد برقی اشکال دارد.

دلالت حدیث:

گویا مقصود از عجم در حدیث، کفار هستند، چنان که مرحوم کاشف الغطاء آن را متحمل دانسته و حدیث را حمل بر کراهت کرده است.

[43] http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-)

%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-
(%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn43

دقت در متن حدیث نیز ما را به همین نکته رهنمون می سازد؛ زیرا تعبیری مانند «لاتزال هذه الامه بخیر» متناسب با کراهت است.

بنابراین حدیث، دلالت بر کراهت تشبه به کفار در پوشش دارد. در این صورت صرف نظر از سند، طریق جمع میان این حدیث و حدیث

معتبر پیشین، آن است که حدیث پیشین را که دلالت بر حرمت دارد، حمل بر موردی نماییم که تشبه دراموری باشد که از ویژگی ها

حدیث سوم:

عن عائشه ان رسول الله (ص) كان لا يترك في بيته شيئاً فيه تصليب الاقبضه.[44]
http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87_a-35801.aspx#_edn44

عائشه گفته است که: پیامبر اکرم (ص) در خانه چیزی را که بر آن نقش صلیب بوده، رها نمی‌کرد مگر اینکه آن را می‌برید. این روایت از نظر سند ضعیف است؛ زیرا تنها در منابع حدیثی اهل سنت آمده و محدثین شیعه آن را روایت نکرده اند.

2- تشبه به کفار در آرایش

دلایلی که از آنها تشبه به کفار در آرایش به دست می‌آید، نیز دو دسته اند:

1- دلایل عام

همان دلایلی که درمسأله پوشش به صورت کلی بیانگر حرمت تشبه به کفار در برخی موارد بوده اند، در مورد آرایش نیز جاری می‌شوند.

2- دلایل خاص

حدیث اول:

روایت معتبر شیخ طوسی که پیش از این در مسئله مربوط به پوشش مطرح شد، یکی از فقراتش شامل آرایش نیز می‌شود: «اوحی الله عزوجل الی نبی من الانبیاء قل للمومنین... و لا یساکلو بمشاکل اعدائی». [45]
http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87_a-35801.aspx#_edn45

برطبق این فقره، خداوند به مؤمنان می‌فرماید: هم شکل دشمنان من نشوید. نهی در این فقره، طبق قاعده، ظهور در حرمت دارد، چنان که شیخ حر عاملی نیز آن را حمل بر حرمت کرده است. [46] (http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87_a-35801.aspx#_edn46)

پس اگر آرایش از ویژگی‌ها و

شعارهای کفار باشد، به گونه‌ای که شخص با انجام آن در عرف، هم شکل کافران محسوب شود، مشمول نهی در این فقره بوده و مرتکب حرام خواهد شد. گویا نظر مقام معظم رهبری نیز در این زمینه همین است. ایشان می‌گویند: ملاک در حرمت تقلید از غرب از نظر آرایش

مو و مانند ان، شبیه شدن به دشمنان اسلام و ترویج فرهنگ آنان است که با اختلاف کشورها، زمان ها و اشخاص، متفاوت خواهد بود.

<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-> [47]

<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1->

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn47

ترویج فرهنگ در کلام یاد شده، همان نحوه آرایش و مانند آن است و این هنگامی است که از ویژگی های آنان باشد، به گونه ای که شخص با انجام آن شبیه کفار محسوب شود.

حدیث دوم:

قال رسول الله(ص): ان المجوس جزوا لحاهم و فروا شواربهم و انا نجز الشوارب و نغى اللحي و هي الفطره، [48]

<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1->

<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87->

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn48

مجوس ریش های خود را می تراشیدند و سیل ها را پریشان می گذاشتند؛ ولی ما سیل های خود را می تراشیم و ریش های خود را بلند می گذاریم، روش ما مطابق فطرت است.

این روایت گرچه مرسله است ولی معتبر است، زیرا از مرسلات معتبر شیخ صدوق است؛ چرا که مرسلات او دو قسمند:

اول: مرسلاتی که آنها را به طور جزم به معصوم نسبت داده است، مانند «قال امیرالمؤمنین کذا».

دوم: مرسلاتی که آنها را به طور جزم به معصوم نسبت نداده بلکه گفته است «روی عنه علیه السلام». مرسلات دسته اول مورد اعتماد و

قابل قبول هستند. [49] <http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87->

<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1->

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn49

روایت مورد بحث جزو دسته اول است، زیرا شیخ صدوق آن را به نحو جزم به پیامبر(ص) نسبت داده و گفته «قال رسول الله(ص)»، پس

این حدیث معتبر است؛ چرا که از صدوق جدا بعید است خبری که نزد او موثق نباشد و روایاتش صحیح نباشند را به نحو جزم به معصوم

نسبت دهد؛ با این که نهایت احتیاط و کمال دقت را در اسناد داشته است. وانگهی خود صدوق در کتابش به نحو عام این گونه اخبار را

صحیح شمرده است؛ او در مقدمه کتابش گفته است: روایاتی را در این کتاب می آورم که بر طبق آنها فتوی داده و حکم به صحت آنها می

نمایم و میان خود و پروردگرم آنها را حجت می دانم. [50] <http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87->

بنابراین، روایت مورد بحث و امثال آن که به طور جزم به معصوم نسبت داده شده اند، در تصحیح عام شیخ صدوق، قدر متیقن بوده و معتبر می باشند.

اما از حیث دلالت: گویا مرحوم خوئی(ره) دلالت این حدیث را بر حرمت تشبه به مجوس تمام می داند ولی می گوید: «فرار از تشبه نیاز به انجام هر دو مورد ندارد، بلکه با فعل یکی از آن دو نیز محقق می شود.[51]»
http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn51
هر دو را بلند بگذارد یا هر دو را بتراشد، از تشبه به مجوس خارج می شود.

حدیث سوم:

قال رسول الله(ص): حفوا الشوارب واعفوا اللحی و لا تشبهوا بالیهود،[52]»
http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn52
خود را بلند نگه دارید و خود را شبیه یهود مگردانید. این حدیث از نظر سند همانند حدیث پیشین است بدین معنی که از مرسلات معتبر شیخ صدوق است؛ زیرا آن را به نحو جزم به معصوم نسبت داده است.

دلالت: در عبارت «ولا تشبهوا بالیهود» احتمال می شود مربوط به بلند کردن سییل و تراشیدن ریش باشد و احتمال می رود، فقط مربوط به بلند نمودن بیش از حد ریش باشد. به این معنی که ریش ها را بلند نگه دارید. ولی همانند یهود نباشید که ریش ها را بیش از حد (یک قبضه) بلند می کنند. دقت در متن حدیث، احتمال دوم را تأیید می کند؛ چنانکه محدث فیض کاشانی با بررسی واژه های حدیث به این نتیجه رسیده[53]»
http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn53

و برخی از محققان نیز آن را پذیرفته اند.[54]»
http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn54

Powered by **TayaCMS** (<http://www.TayaCMS.ir/>)

نتیجه نهی در «ولا تشبهوا بالیهود» حمل بر کراهت می شود؛ زیرا جمله «واعفوا اللحی» که به انبوه گذاشتن ریش امر می کند، برای استحباب است.[55]»
http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn55

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn55

(%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn55

پس وحدت سیاق اقتضا دارد که جمله «ولاتشبهوا بالیهود» حمل بر کراهت شود.

قابل ذکر است که ممنوعیت تراشیدن ریش، دلایل دیگری همانند روایت صحیح بزنتلی[56]

http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

به زمان پیامبر(ص) است.[57] (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn56

http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-) [57] است.

%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-

(%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn57

حدیث چهارم:

قال رسول الله(ص): غیروالشیب ولا تشبهوا بالیهود والنصاری[58] http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-

%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-

%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

(%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn58

پیامبراکرم(ص) فرمود: موهای سپید خود را (با خضاب) تغییر دهید و خود را شبیه یهود و نصاری نسازید.

سند حدیث از جهات متعدد اشکال دارد و ضعیف است، ولی در نهج البلاغه[59]

http://pajoohhe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

این سخن پیامبر(ص) که فرمود: «غیروالشیب ولاتشبهوا بالیهود» سؤال شد، امام (ع) فرمود: آمده است که از امام علی(ع) درباره

پيروان اسلام اندک بودند؛ اما اکنون که اسلام گسترش یافته و استوار شده است، هرکس آنچه را دوست دارد، انجام دهد.

از روایت فوق به دست می آید که نهی پیامبر(ص) از تشبه به یهود در عدم خضاب موی سفید، صرفاً به خاطر تشبه به آنان نبوده؛ بلکه برای

دفع توهم ضعف پیروان اسلام در مقابل کفار بوده است؛ لذا پیامبر(ص) به پیروان دستور داده بودند موهای خود را خضاب نمایند تا در

دیدگان دشمنان پیر جلوه نکنند.

Powered by **TayaCMS** (<http://www.TayaCMS.ir/>)

3- تشبه به کفار در آداب و رسوم

دلایلی که از آنها حکم تشبه به کفار در آداب و رسوم به دست می آید نیز دو دسته اند:

همان دلایلی که در مسئله پوشش به صورت کلی بیانگر حرمت تشبه به کفار در برخی موارد بوده اند، در مورد آداب و رسوم نیز جاری می شوند.

ب) دلایل خاص

حدیث اول:

حدیث معتبر شیخ صدوق که پیش از این در مسئله پوشش مطرح شده بود، یکی از فقراتش مربوط به آداب و رسوم است:

اوحی الله عزوجل الی نبی من انبیائه قل للمومنین... ولاتسلکوا مسالک اعدائی. [60]

http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn60

نهی در عبارت «لاتسلکوا مسالک اعدائی» شامل آداب و رسومی می شود که از ویژگی ها و شعارهای کفار است؛ در صورتی که شخص آن را زی خود قرار دهد به گونه ای که در عرف، طی کننده طریق آنها شمرده شود و نهی، ظهور در حرمت دارد [61]

http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn61

حمل بر حرمت نموده است. [62]

http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn62

پس طبق این حدیث، تشبه به کفار در آداب و رسوم آنها، بر وجهی که ذکر شد حرام خواهد بود.

حدیث دوم:

قال الصادق(ع): «الاکل عند اهل المصیبه من عمل الجاهلیه والسنة البعث الیهم بالطعام کما امر به النبی فی آل جعفر بن ابی طالب لما جاء

نعیه» [63]

http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn63

Powered by **TayaCMS** (<http://www.TayaCMS.ir/>)

امام صادق(ع) فرمود: غذا خوردن نزد صاحب عزا از کارهای اهل جاهلیت است، سنت آن است که غذا برای آنها فرستاده شود چنانکه پیامبر(ص) درباره آل جعفر ابن ابی طالب، هنگامی که خبر شهادتش رسید، چنین دستوری صادر فرمود.

این حدیث از مرسلات معتبر شیخ صدوق است، زیرا آن را به طور جزم به معصوم(ع) نسبت داده است چنان که پیش از این گفته شد،

چنین مرسله ای معتبر است. از دقت در متن حدیث به دست می آید که حدیث در مقام تحریم نیست، بلکه دلالت بر کراهت دارد؛ زیرا فقره دوم که می گوید: «السنه البعث الیهم بالطعام» ظهور در استحباب دارد، پس مراد از فقره اول که نقطه مقابل آن می باشد، کراهت است.

حدیث سوم:

قال ابو عبدالله (ع): «اکنسوا افنیتمکم ولاتشبهوا بالیهود» [64] (http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn64)

، حیاط منازل خود را جارو کنید و مانند یهود نباشید.

سند این حدیث معتبر است، گرچه در آن، سعدان بن مسلم واقع شده است؛ زیرا او از ثقات تفسیر علی بن ابراهیم [65]

(http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn65) و نیز از رجال کامل الزیارات است [66]

(http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn66) و چنان که پیش از این گفته شد،

کسانی که در اسناد این دو کتاب واقع شده اند موثق به شمار می روند؛ [67] (http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn67)

به معنای

و خوب نیست، لذا نهی در «ولاتشبهوا بالیهود» که مربوط به آن است، به معنای کراهت خواهد بود.

یادآوری:

1- دلالت برخی روایات بر کراهت تشبه به کفار در مواردی مانند پوشیدن لباس عجم، غذا خوردن نزد صاحب عزا و عدم نظافت حیاط منزل،

منافاتی با ادله ی حرمت تشبه به کفار ندارد؛ زیرا:

اولاً: خروج برخی افراد از تحت ادله یاد شده، ضرری به سایر موارد نمی رساند؛ چنان که مقتضای عام و خاص همین است.

Powered by **TayaCMS** (<http://www.TayaCMS.ir/>)

ثانیاً: همان گونه که پیش از این گفته شد، ادله حرمت تشبه به کفار مربوط به مواردی است که تشبه به کفار در اموری باشد که از ویژگی ها

و شعارهای آنان است، به گونه ای که شخص با انجام آنها، متلبس به لباس کافران یا هم شکل آنان و یا طی کننده راه آنان به شمار رود.

پس جمع میان ادله، اقتضا دارد که روایات دال بر کراهت را حمل بر موردی نماییم که تشبه به کفار در این حد نباشد، چنان که دقت در

برخی از این روایات نیز ما را به این نکته رهنمون می سازد.

2- همان گونه که مباحث گذشته نشان می دهد، تشبه به کفار مربوط به اموری است که در عرف، از ویژگی ها و شعارهای آنان به شمار رود، به نحوی که پیش از این ذکر شده است؛ روشن است که این امر با اختلاف زمان ها و مکان ها متفاوت خواهد بود. بنابر این اگر عملی در کشوری از ویژگی های کفار به شمار رود و در کشور دیگر چنین نباشد، حکم آن در آن دو کشور متفاوت خواهد بود و همچنین اگر عملی در زمانی از ویژگی های کفار باشد ولی پس از آن طوری میان مسلمانان رواج یابد که دیگر از ویژگی های آنان محسوب نشود، حکم تشبه به کفار را ندارد.

3- همان گونه که دلایل پیشین نشان می دهد، حرمت تشبه به کفار مربوط به اموری مانند پوشش، آرایش و آداب و رسوم زندگی است؛ پس مسایل علمی و صنعت و مانند آن، مشمول دلایل یادشده نیستند.

4- تشبه به کفار با توجه به آثار و عواقب آن

آنچه تاکنون مورد بحث قرار گرفت، تشبه به کفار با صرف نظر از آثار و عواقب آن بوده است. اکنون مساله تشبه به کفار با توجه به آثار و عواقب آن با رعایت حجم مقاله مورد بررسی قرار می گیرد.

مقصود از آثار و عواقب، مفاسدی است که برعمل تشبه مترتب می شود. مانند این که تشبه به کافران، موجب سلطه آنان بر مسلمانان در زمینه سیاسی، نظامی، اقتصادی و مانند آن شود. بدین نحو که مثلاً تشبه مردم به کفار در سطح گسترده، برای کفار توهم همراهی مردم با آنان را ایجاد نماید و زمینه حمله نظامی آنها را فراهم سازد. یا آن که تشبه به کفار در انظار جهانی، به معنی اعراض مردم از حکومت اسلامی تلقی شود و موقعیت دولت اسلامی در روابط بین المللی تضعیف شود و یا آن که بر تشبه به کفار، مفاسد اجتماعی مترتب باشد و یا آنکه موجب ترویج دین کافران گردد. در این گونه موارد، علاوه برحکم تشبه به کفار، عنوان حرام دیگری نیز بر آن مترتب می شود. برای توضیح مطلب، از میان آثار و عواقب مورد اشاره، مساله سلطه به عنوان نمونه مورد بررسی قرار می گیرد. خداوند متعال فرمود:

«ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلاً» [68] (http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87_a-35801.aspx#_edn68)

خداوند هرگز برای کافران، بر مؤمنان راهی (برای تسلط) قرار نداده است.

Powered by **TayaCMS** (<http://www.TayaCMS.ir/>)

«سبیل» نکره در سیاق نفی و افاده عمومی می کند؛ بدین معنی که در شریعت اسلامی برای کافران، هیچ راه تسلطی بر مسلمانان قرارداده نشده است. از این روی با این آیه، بر عدم جواز تسلط کفار بر مسلمانان در تمام زمینه ها می توان استدلال کرد؛ [69]

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87_a-35801.aspx#_edn68

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87_a-35801.aspx#_edn68

با این آیه بر مسائل متعددی استدلال می‌کنند. آنگاه خود، نه مساله را برشمرده و در پایان گفته است: به طور کلی هر چیزی که موجب دخول مسلمان در ملک کافر یا موجب سلطه کافر بر مسلمان گردد، به دلیل آیه یاد شده باطل است.[70]

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn70

سلطه آنان بر مسلمانان گردد، عمل تشبه، تعاون بر اثم بوده و از این بابت نیز مصداق حرام خواهد بود. خداوند متعال فرموده است: «و لاتعاونوا علی الائم و العدوان»، [71]

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_edn71

در گناه و تعدی دستیار هم نشوید.

منبع : خبرگزاری فارس

پی نوشت:

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref1

1-نوری، 5، 421

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref2

2- [2] صدوق، علل الشرایع، 348؛ طوسی، تهذیب 6، 173؛ حر عاملی، 3، 279

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref3

3- [3] حر عاملی، 1، 423

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref4

4- [4] صدوق، فقیه 1، 182؛ حر عاملی، 2، 889

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref5

5- [5] نساء، 51؛ مائده، 94؛ یونس، 53؛ مؤمنون، 17

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref6

6- [6] خرازی، 62

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref7

7- [7] طباطبایی، 5، 28 و 349؛ 01، 65؛ 51، 64-

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref8

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [9]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

24، 4، الميزان، - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref9

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [10]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

518، 1، طبرسى - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref10

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [11]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

، الميزان، 3، 41، طبرسى، 1، 15؛ الميزان، - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref11

34، 4

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [12]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

- (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref12 (طبرسى، 1، 518).

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [13]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

؛ 255، 2، ابوداود، 1، 56؛ ابوداود، 2، 255؛ - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref13

هيثمى، 01، 271

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [14]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

71.440، نوري، 2.513؛ مغربى، - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref14

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [15]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

1180، - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref15 (نهج البلاغه،

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [16]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

؛ 348، 1، 25؛ علل الشرايع، 3، 279؛ - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref16

تهذيب، 6، 172؛ حر عاملى، 3، 279

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [17]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

411، 1، (مصباح، - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref17

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [18]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

، 348؛ عيون الاخبار، 1، 26؛ - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref18 (من لايحضره الفقيه، 1، 252؛ علل الشرايع،

26، 1، 348؛ عيون الاخبار، 1، 26

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [19]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

6، 172) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref19

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [20]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

1/258، - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref20 (ارديبلى

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [21]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

316، - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref21 (همان، 1، 19؛ علامه حلى، خلاصه،

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [22]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

213، - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref22 (تجليل

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [23]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

2/342 و 1/388، - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref23 (قمى

http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [24]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
1. 4) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref24
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [25]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
73) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref25
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [26]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
260 (مستند العروه، نكاح، 2) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref26
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [27]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
71 (تجليل) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref27
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [28]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
149 (عده الاصول، 1) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref28
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [29]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
226 (تجليل، 1/02 و... - قمي) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref29
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [30]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
38 (ابن طاوس 158؛ مامقاني 5، 38؛ تجليل 5 و
390 و 226 و 6
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [31]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
149 (مظفر، 1، 102؛ آخوند خراساني) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref31
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [32]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
3، 278) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref32
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [33]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
2/68 (محمودي) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref33
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [34]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
2/014 (برقي) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref34
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [35]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
3/653 (برقي 2/044 - حر عاملي) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref35
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [36]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
941 (شيخ فهرست) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref36
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [37]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
176 (تجليل) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref37

Powered by **TayaCMS** (<http://www.TayaCMS.ir/>)
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [38]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
149 (فهرست، 149) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref38
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [39]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
732 (خلاصه) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref39
<http://pajoohi.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-> [40]

%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-533) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref40
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [41]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-363، رجال) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref41
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [42]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-237، خلاصه) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref42
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [43]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-1، 302) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref43
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [44]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-2/972-متقى
احمدبن حنبل 6/732-دارمی 2/972-متقى
4/431 هندی
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [45]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-271، 6، تهذيب) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref45
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [46]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-3، 872) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref46
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [47]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-2، 201) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref47
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [48]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-1/324، حراعملی 1/031، فقيه، صدوق) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref48
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [49]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-864، 2، بيع) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref49
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [50]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-1، 3، فقيه) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref50
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [51]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-1، 904، مصباح) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref51
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [52]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-324، حراعملی 1، 031؛ حراعملی 1، 324) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref52
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [53]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-(6.756) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref53

Powered by **TayaCMS** (<http://www.TayaCMS.ir/>)

http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [54]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-904) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref54
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [55]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-904، مصباح) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref55
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [56]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-

1/914، (حراملی،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref56
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [57]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
214، (خویی، مصباح، 1،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref57
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [58]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
1/104، (حراملی،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref58
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [59]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
4901) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref59
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [60]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
972، 3، (علل الشرایع، 843؛ حر عاملی،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref60
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [61]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
941، (مظفر، 1، 201، آخوند خراسانی) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref61
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [62]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
3، 872) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref62
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [63]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
988، 2، (حراملی،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref63
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [64]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
175، 3، (حراملی،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref64
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [65]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
03، 1، (قمی،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref65
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [66]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
332، (ابن قولویه،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref66
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [67]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
062، 2، (خویی، مستندالعروه، نکاح،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref67
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [68]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
141، (نساء،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref68
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [69]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
855، (محقق اردبیلی، زبده،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref69
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [70]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
2، 44) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref70
http://pajoohe.ir/%D8%AA%D8%B4%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D9%87-%DA%A9%D9%81%D8%A7%D8%B1-) [71]
%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D9%81%D9%82%D9%87-
2/، (مانده،) - (%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%87__a-35801.aspx#_ednref71

در حال حاضر هیچ نظری برای این مقاله وجود ندارد.

جستجو...

جستجو

این موضوعات را نیز بررسی کنید:

اردیبهشت 94 (%/a-0-0-9816.aspx_c-a-0-0-94__c-a-0-0-9816.aspx) (d8%a7%d8%b1%d8%af%db%8c%d8%a8%d9%87%d8%b4%d8%aa-94__c-a-0-0-9816.aspx)
فقه و اصول (%/a-0-0-34541.aspx_c-a-0-0-34541.aspx) (d9%81%d9%82%d9%87-%d9%88-%d8%a7%d8%b5%d9%88%d9%84__c-a-0-0-34541.aspx)

جدیدترین ها در این موضوع (%/a-0-0-34541.aspx_c-a-0-0-34541.aspx) (d9%81%d9%82%d9%87-%d9%88-%d8%a7%d8%b5%d9%88%d9%84__c-a-0-0-34541.aspx)

تأمین منابع پژوهشی پایان‌نامه‌ها و مقالات به صورت غیرحضوری (%/a-65660.aspx_a-65660.aspx) ...ad%d8%b6%d9%88%d8%b1%db%8c__a-65660.aspx
۲۶ فروردین ۱۳۹۹، ۴:۲۳

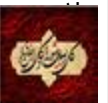
پيامدهای تصویب لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی چه بود؟ (%/a-65639.aspx_a-65639.aspx) ...d9%87-%d8%a8%d9%88%d8%af%d8%9f__a-65639.aspx
۱۷ آذر ۱۳۹۷، ۴:۲۷

چه گوارا؛ چهره‌ای که باید از نو شناخت (%/a-65642.aspx_a-65642.aspx) ...d9%86%d9%88-%d8%b4%d9%86%d8%a7%d8%ae%d8%aa__a-65642.aspx
۱۷ آذر ۱۳۹۷، ۴:۲۷

چگونه عاشورا مسیر اسلام شیعی و شیعیان ایرانی را تغییر داد؟ (%/a-65644.aspx_a-65644.aspx) ...d8%b1-%d8%af%d8%a7%d8%af%d8%9f__a-65644.aspx
۱۷ آذر ۱۳۹۷، ۴:۲۷

چگونگی متخلق شدن به اخلاق فاضله (کیمیای اخلاق) (%/a-65646.aspx_b-8c-%d8%a7%d8%ae%d9%84%d8%a7%d9%82__a-65646.aspx) ...b%8c-%d8%a7%d8%ae%d9%84%d8%a7%d9%82__a-65646.aspx
۱۷ آذر ۱۳۹۷، ۴:۲۷

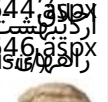
راه‌های رسیدن به آرامش روانی از نگاه قرآن (%/a-9816-36968.aspx_8%a7%d9%87-%d9%82%d8%b1%d8%a2%d9%86__a-9816-36968.aspx) ...8%a7%d9%87-%d9%82%d8%b1%d8%a2%d9%86__a-9816-36968.aspx
۱۱ دی ۱۳۹۶، ۱۳:۵۸

فصلنامه‌های افلاطون (%/a-9816-34465.aspx_5%d9%87-%d8%a7%d9%81%d9%84%d8%a7%d8%b7%d9%88%d9%86__a-9816-34465.aspx) ...5%d9%87-%d8%a7%d9%81%d9%84%d8%a7%d8%b7%d9%88%d9%86__a-9816-34465.aspx
۱۶:۱۶، ۱۳۹۶، ۱۶:۱۶

توصیه‌های عمده حضرت علی (علیه السلام) در عهدنامه مالک اشتر برای حاکمان اسلامی چیست؟ (%/a-9816-36511.aspx_d8%9f__a-9816-36511.aspx) ...d8%9f__a-9816-36511.aspx
۹۴ دی ۱۳۸۸، ...

بخشش آرامشی برای خود، آسایشی برای دیگران (%/a-9816-46017.aspx_8c%da%af%d8%b1%d8%a7%d9%86__a-9816-46017.aspx) ...8c%da%af%d8%b1%d8%a7%d9%86__a-9816-46017.aspx
۳۶۹ شهریور ۱۳۹۷، ...

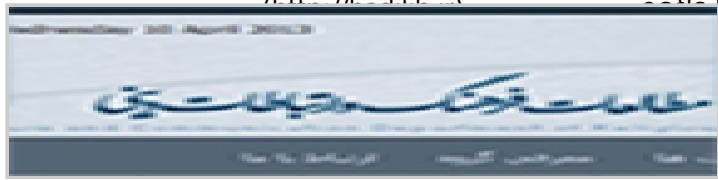
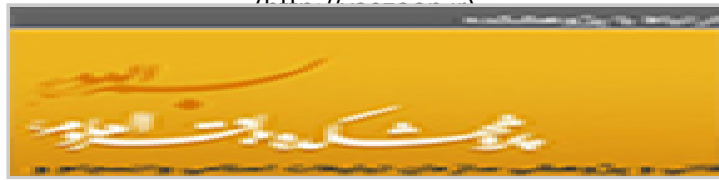
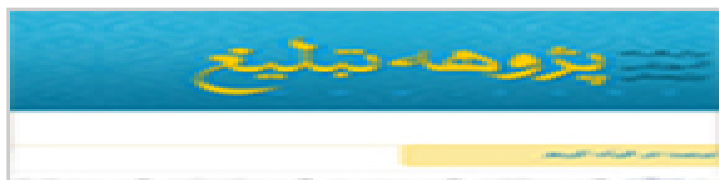
راهگاه قرآن در بیان ستم‌زدگی و ستم‌ستیزی (%/a-9816-40839.aspx_9%85-%d8%b3%d8%aa%dh%8c%d8%b2%dh%8c__a-9816-40839.aspx) 9%85-%d8%b3%d8%aa%dh%8c%d8%b2%dh%8c__a-9816-40839.aspx
۳۴۴ شهریور ۱۳۹۷، ...

...

...

(http://rcb.ir)

(http://nbo.ir)

پژوهشکده باقر العلوم علیه السلام سال هاست که با تلاش علمی برای تحقق مأموریت پاسخ‌گویی به نیازهای رو به رشد سازمان تبلیغات اسلامی و جامعه ایران اسلامی برای تامین محتوا در حوزه دین و ارائه برنامه‌های راهبردی در تبلیغ دین اشتغال دارد.

سازمان تبلیغات اسلامی
پرتال رسمی پژوهشکده
سایت جامع معرفی منابع تحقیق
سایت معرفی محصولات پژوهشکده
سایت فرهیختگان تمدن شیعی
فرهنگ علوم انسانی اسلامی پژوهه
فیلم نوشت
پژوهش‌های معنوی

پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام
ایران، قم، بلوار نیایش، جنب مصلی
تلفن خانه: 025321353500
فکس: 02532937550
کدپستی: 37494502057
پست الکترونیک: info@pajoohe.ir
درباره

راههای رسیدن به آرامش روانی از نگاه قرآن ([...d8%a7%d9%87-%d9%82%d8%b1%d8%a2%d9%86__a-9816-36968.aspx%/\) Powered by TayaCMS \(http://www.TayaCMS.ir/\)](#)
زندگینامه افلاطون ([...85%d9%87-%d8%a7%d9%81%d9%84%d8%a7%d8%b7%d9%88%d9%86__a-9816-34465.aspx%/\)](#)
توصیه‌های عمده حضرت علی (علیه السلام) در عهدنامه مالک اشتر برای حاکمان اسلامی چیست؟ ([...a%d8%9f__a-9816-36511.aspx%/\)](#)
سخت‌و و بخشش آرامشی برای خود، آسایشی برای دیگران ([...b%8c%da%af%d8%b1%d8%a7%d9%86__a-9816-46017.aspx%/\)](#)
دیدگاه قرآن درباره ستم‌پذیری و ستم‌ستیزی ([...d9%85-%d8%b3%d8%aa%db%8c%d8%b2%db%8c__a-9816-40839.aspx%/\)](#)
فلسفه چیست؟ ([...%84%d8%b3%d9%81%d9%87-%da%86%db%8c%d8%b3%d8%aa%d8%9f__a-9816-35395.aspx%/\)](#)
حکمت دعا از زبان مولانا ([...%8a7%d9%86-%d9%85%d9%88%d9%84%d8%a7%d9%86%d8%a7__a-9816-43159.aspx%/\)](#)
تمایزات دو مکتب فکری عقل‌گرایی و تجربه‌گرایی ([...f%d8%b1%d8%a7%db%8c%db%8c%e2%80%8c__a-9816-44592.aspx%/\)](#)

کلیه حقوق این تارنما متعلق به پژوهشکده باقرالعلوم علیه السّلام می باشد.